

PROJEKT MI SMO KULTURA

Kultura ni samo pojem, so ljudje!

Epidemija koronavirusa je marsikoga prizadela, med tistimi, ki so jo še posebno močno občutili, so tudi delujoči na področju kulture. Kulturne prireditve so bile zaradi covid-19 močno okrnjene ali pa jih sploh ni bilo. Še posebej samozaposleni kulturniki so zato ostali brez dela in prostora za izražanje. »Delo nam je bilo onemogočeno, enačijo pa nas z brezposelnimi in invalidnimi, označujejo nas za parazite,« pravi Jernej Čampelj, igralec in fotograf, ki je zato kot svojevrsten protest zoper odnos, ki ga ima država do kulturnikov, januarja letos po družbenem omrežju sprožil fotografsko akcijo Mi smo kultura.

»Ker so nam odvzeli možnost dela in smo bili zato upravičeni, so nam dali UTD za november in december, kot namen plačila pa so napisali: Podpora za brezposelne ali invalidne. Tako politika dojema kulturo, da smo brezposelni in invalidni, čeprav so nam v resnici prepovedali delati,« pravi Jernej o neposrednem vzgibu za akcijo Mi smo kultura, ki v pandemiji onemogočeni kulturi daje obraz. V sklopu akcije Jernej namreč portretira ljudi, ki kakor koli prispevajo h kulturi v Sloveniji.

ZAJETI VSI, KI DELAJO V KULTURI

»Želim si zajeti ljudi, ki so v teh časih pozabljeni in za večino nepotrebni. Želim si, da ljudje vidijo, da nas ni malo in da smo pomembni,« je zapisal v povabilu k sodelovanju, ki ga je objavil na Facebooku 7. januarja, že 11. januarja pa je začel fotografirati. »Odziv je neverjeten. Delavci v kulturi so v tem prepoznali nekaj, kar nas povezuje,« pravi Jernej, ki pri fotografiranju ne dela razlik med zaposlenimi in samozaposlenimi v kulturi. Prav tako ne fotografira le umetnikov – igralcev, glasbenikov, slikarjev, baletnikov ... Fotografira tudi tehnično osebje: tonske tehnike, montažerje, lučkarje, kostumografe, kustose, šepetalke, maskerje, organizatorje ..., skratka vse ljudi, ki delujejo v kulturi in to z območja celotne Slovenije.

Skupina, v kateri so poleg kulturnikov tudi tisti, ki se s kulturo ne ukvarjajo, jo pa podpirajo in so se jim zato pridružili in podprli akcijo Mi smo kultura in s

tem kulturnike, da bodo vidni, ima sedaj že preko 1500 članov, prejšnji teden pa je začela delovati tudi internetna stran mismokultura.si.

PO FOTOGRAFIRANJU RAZSTAVE

Ta ponedeljek je Jernej presegel številko 500 fotografiranih, kakšna bo končna številka, pa še ne ve. Fotografiral bo predvidoma do konca junija, potem pa bo začel intenzivno pripravljati material za razstave. Prva naj bi bila 9. avgusta v atriju ljubljanske Mestne hiše, kjer je bil ob letošnjem kulturnem prazniku projekt predstavljen z videoprojeksijo 172 pogledov delavcev v kulturi. Cel september bo nato razstava na ogled v Mestni hiši v Novi Gorici, in takoj zatem v solinskem muzeju v Kopru. Čeprav se še ne ve, kdaj in kje, pa bo, kot pravi, skoraj zagotovo tudi v Novem mestu. »V nekaterih krajih se bo lahko dalo poudarek na lokalnih delavcih v kulturi, želim pa si, da bi povsod potovala celotna razstava,« pravi.

NI KULTURE BREZ KULTURNIKOV

Fotoakcija, pri kateri gre, kot pravi Jernej, za samo kulturo in odnos do nje v teh časih, ima posebno vrednost tudi zanj. V pogovoru z delavci v kulturi, ki jih fotografira, sliši tudi njihove življenjske zgodbe iz časa pred pandemijo in zgodbe o tem, kaj se s kulturniki in kulturo dogaja danes. »Po eni strani se govori, da je kultura nujna, zelo pomembna za narod, po drugi pa, da ne potrebujemo kulturnikov,« pravi in dodaja, da se kulturo jemlje kot nekaj

abstraktnega, kot da lahko obstaja brez kulturnikov. »Nas bi kar izbrisali, zato sem se odločil, da dam nam, ki nas hočejo izbrisati, obraz,« pravi.

IGRALEC IN FOTOGRAF

Jernej živi v Ljubljani, kjer ima zadnji dve leti tudi fotografski studio. Sicer je doma iz Grosuplja, gimnazijo pa je obiskoval v Ivančni Gorici. Prav tu pa se je tudi odločil za igralstvo. »Profesorica za angleščino mi je rekla, da bi moral biti igralec. Takrat sem začel razmišljati, da bi mogoče pa to res bil,« pravi. Potrditev, da je igralstvo tisto, kar želi delati, je dobil v Šentjakobskem gledališču, ki se mu je pridružil po končani gimnaziji leta 2003. V največjem amaterskem gledališču v Sloveniji je igral štiri sezone, nato pa se je leta 2007 vpisal na AGRFT in ga leta 2011 tudi končal.

S fotografijo se je resno začel ukvarjati pred dobrimi štirimi leti. »Preden sem dobil otroka, sem si za rojstni dan zaželel fotoaparata, da bom lahko fotografiral otoka, ker ne maram fotografirati s telefonom,« pravi. Poleg fotoaparata je dobil tudi knjigo o digitalni fotografiji, ob prebiranju knjige in delu s fotoaparatom pa se je tako navdušil za fotografiranje, da je že čez dva meseca podarjeni fotoaparata prodal in si kupil boljšega ter se začel v prostem času, kolikor ga je imel, zelo resno ukvarjati s fotografijo.

»Fotografiram samo ljudi in gledališče,« pravi Jernej, ki je uradni fotograf Šentjakobskega gledališča. Kot samozaposlen v kulturi se je fotografiranju še bolj posvetil v času pandemije, ko je kot igralec ostal brez dela. Najvidnejši rezultat njegovega večjega posvečanja fotografiji pa je prav fotografski in spletni projekt Mi smo kultura.

ŠE POSEBNO TEŽKO ZA SAMOZAPOSLENE

Kot igralec Jernej gostuje po celotni Sloveniji, nazadnje pa je tudi režiral in sicer

Mi smo kultura (foto: Jernej Čampelj)

predstavo Ljubezen gre skozi želodec, za katero je tudi napisal besedilo in bil koproducent. Predstavo so zaključili lani med prvim in drugim valom epidemije in jo začeli igrati 1. oktobra, do ponovne razglasitve epidemije v drugi polovici oktobra pa so odigrali 10 predstav. »Zdaj čakamo, da nas ponovno odprejo, da lahko začnemo igrati,« pravi.

Inštitucije so sicer, kot pravi, za samozaposlene zaprle svoja vrata. »Poskrbele so, da samozaposleni igralci niso angažirani. Trenutno vadijo samo zaposleni igralci in zelo redki srečneži,« pravi in dodaja, da upa, da se bo to kmalu spremenilo, nihče pa ne ve, ali se bo res. »S

strani politike neke hude želje po tem ni videti,« pravi. Prav zato pa je projekt Mi smo kultura, ki je plod tudi Jernejevega prepričanja, da se lahko kaj spremeni le, če bodo posamezniki z istega področja stopili skupaj, še kako aktualen in tudi potreben. Z njim namreč tako samozaposleni, kot zaposleni v kulturi, s svojimi obrazi izpričujejo, da obstajajo, da jih ni malo in da so pomembni. Dokazujejo, da kultura ni samo pojem, marveč, da so kultura ljudje, ki delujejo na področju kulture in ki le-to s svojim delovanjem tudi sooblikujejo, da je takšna, kakršna je.

Mojca Leskovšek - Svete

NAŠA NARAVNA DEDIŠČINA

Risji naraščaj

Ris je v začetku 20. stoletja zaradi hitre rasti človeške populacije in posledično prekomerne izgube primerne habitata, nizke gostote njegovega plena (predvsem srnjadi) ter družbeno spodbujenega in nenadzorovanega lova izginil z območja Dinaridov in Alp. Da bi ga ohranili, so leta 1973 lovci na Kočevskem uspešno naselili tri pare risov iz Slovaške.

V desetih letih so se razširili po Dinaridih in tudi v Alpe, populacija je dosegla vrhunec nekje sredi 90. let, nato pa začela postopno upadati. Eden ključnih razlogov za upad je bilo parjenje v sorodstvu. Potomci parjenja v sokrvju imajo manjšo sposobnost preživetja in uspešnega razmnoževanja. Genetske analize slovenskih risov so pokazale, da so si med seboj bolj v sorodu kot brat in sestra. Postalo je jasno, da bo ris brez pomoči človeka ponovno izumrl. To se ne sme zgoditi, saj je ris plenilec, ki vzdržuje zdrave populacije parkljarjev (predvsem srnjadi), tako da nadzoruje njihovo število in s tem posre-

dno varuje mladje pred prekomernim objedanjem. Vse to je nujno za zdrav ekosistem.

Skozi projekt LIFE Lynx bo v Slovenijo priseljenih vsaj deset risov. Prvi med njimi je bil Goru, ki je z domačo risinjo Tejo takoj poskrbel za prve potomce. Že v prvi sezoni leta 2019 so bili raziskovalci presenečeni nad redkim dogodkom, ko je risinja zelo pozno skotila prvo leglo. Zimo je preživela risinja Mala. Lani pa je Teja skotila tri mladiče; enega so uspeli opremiti z ovratnico, s katero spremljajo njegovo gibanje; poimenovali so ga Niko. Ta se je zelo hitro osamosvojil in se z Male Gore odpravil proti Suhi krajini in Kočevskemu rogu. Trenutno si je oblikoval ozemlje na širšem območju vzhodnega Kočevskega roga, Črmošnjic in vse do Semiča, kjer je najmanj 10-krat prečkal precej prometno cesto Sotška-Črmošnjice. Vse voznike prosimo, da na tem odseku vozijo previdno.

Nina Jankovič, Zavod za varstvo narave

Ris Niko na plenu. (Foto: Jaka Črtalič, LIFE Lynx)

PORUMENELA FOTOGRAFIJA

STAR PAPIR ZA POČITNICE - Dolenjski list ima že desetletja prav posebno rubriko, poimenovano Mladi dopisnik, v kateri objavljamo prispevke iz vrtcev ter osnovnih in srednjih šol. V našem arhivu smo našli to fotografijo iz sredine aprila leta 1983, ki bo veliko ljudem lep spomin na zbiralne akcije starega papirja. Na Osnovni šoli Katje Rupena, danes Center, v Novem mestu so takrat učenci zbrali 12.500 kilogramov starega papirja, za katerega so jim, kot so zapisali pod njo, odšteli lepo vsoto denarja, ki bo šla med drugim tudi za organiziranje počitniških kolonij. (M. Ž., foto: Fotokrožek)